

TEMPS D'APRENDRE

Vaig debutar com a periodista en l'etapa en català del "Diari Mercantil", dirigit per en Josep Janés i Olivé. De debò que no sé ben bé com es podria qualificar la feina que hi feia, si de mosso de redacció o de col.laborador literari. De tota manera, fou un període molt curt, perquè el "Diari Mercantil" editat en la nostra llengua va durar des de l'u de febrer de 1932 fins al cinc d'agost de 1933. La meva ocupació principal consistia en rebre el ciclista que ens portava les notícies servides per l'agència Havas. Venien copiades sobre uns fulls de paper vegetal, quasi transparents, amb una tinta descolorida que sovint feia difícil la lectura, però ens en sortíem. Un altre company (en Lluís Palazón, ja mort) i jo teníem la missió de seleccionar les informacions que ens semblaven més interessants, traduir-les del castellà i posar-hi títol. Tot seguit, les passàvem als linotipistes, que eren tres en total, un per cada màquina propietat de l'empresa. Com es pot apreciar, era tot un panorama que no tenia res a veure amb la manera de treballar de les redaccions actuals, presidides per un aparat informàtic amb una munió de pantalles i de teclats que no cessen de progressar.

La meva segona experiència es produí poc després: el 1936, al començament de la guerra, el PSUC es va incautar del setmanari "L'Esquella de la Torratxa", que era una publicació tradicionalment republicana i d'esquerres, però que es trobava immersa en una decadència que només li permetia de sobreviure, amb uns tiratges i unes vendes insignificants. La direcció del PSUC es va proposar de revifar-la, convertint-la en un periòdic combatiu, d'humor amb càrrega política. Acordaren de confiar aquesta tasca al Sindicat de Dibuixants Professionals, adscrit a la UGT, i un bon dia en Víctor Colomer -secretari d'Agitació i Propaganda del Partit-, ens va demanar a l'Avel·lí Artís-Gener i a mi que l'anéssim a veure al seu despatx. En Colomer ens va exposar el projecte i ens preguntà si voldríem acceptar la responsabilitat de dur-lo a terme, comptant amb el suport del

PSUC i del Sindicat de Dibuixants. Dit així, amb les servituds i les limitacions que el transcurs del temps imposa a la memòria, no podria pas precisar el to exacte de la conversa ni si va haver-n'hi més d'una. El cas és que en Tísner i jo vàrem acceptar la comesa il·lusionats, però reclamant una llibertat que havia d'arribar, fins i tot, al dret de crítica adversa al Partit si alguna de les seves actuacions es prestava a fer-hi broma. En Colomer hi accedí, suposo que no pas sense reserves interiors. Si les tenia, les va dissimular amb un somriure que tancava el tracte. En realitat, el Partit ens va assignar un militant addicte, fidel, a tall de comissari polític. Era el dibuixant Manuel Alloza, una excel·lent persona que es va identificar de seguida amb el que volíem fer en Tísner i jo. No ens va oposar mai cap obstacle.

"L'Esquella de la Torratxa" va iniciar un tombant de la seva història amb uns mitjans com mai no els havia tinguts: un edifici de tres plantes al cor de la ciutat, per a utilitzar-lo com a redacció, administració i taller, amb molt d'espai i molta claror. El mateix local -i amb el mateix equip de dibuixants i redactors- acollia una secció dels Serveis de Propaganda de Guerra, i d'allí en van sortir alguns dels cartells que actualment són objecte d'una revaloració que els fa conèixer més enllà de les nostres fronteres.

A "L'Esquella de la Torratxa" d'aleshores, amb dedicació preferent -quan no total- hi col·laboraren els dibuixants Alloza, Bofarull, Cardús, Cluselles (Nyerra), Friedfeld, Goñi, Graus, Guasp, Mas (pare i fill), Martí Bas, Mora, Subirats, Tona... I en Tísner i jo, que a més de dibuixar-hi hi escrivíem. Comptàvem, també, amb altres ninotaires que no feien vida de redacció i que ens enviaven treballs més o menys esporàdicament. Podíem recórrer als sindicats de Periodistes i d'Escriptors pertanyents a la mateixa central, la UGT, en sol·licitud d'originals per completar la part de text del setmanari, que s'imprimia en una empresa d'arts gràfiques que disposava d'elements per a estampar pel sistema offset, molt avançat en aquella època.

és per tot això que m'he permès de dir que "L'Esquella" tenia uns recursos que ens van permetre un èxit immediat: dels dos mil exemplars de venda que comptabilitzava quan ens en vam fer càrrec, es va passar de seguida a l'estabilització d'una mitjana de tiratge de vint-i-cinc mil, considerat alt en aquells temps. En algunes ocasions, coincidint amb esdeveniments de forta repercussió popular, es van aconseguir edicions que arribaren a doblar la xifra esmentada.

L'espai del qual dispoïo no em permet d'allargar-me gaire més. He de dir, però, que el treball en equip d'un grup de dibuixants joves (algun d'ells empeltat d'escriptor) ens valgué una experiència difícilment repetible. En guardo un bon record, a desgrat de moments altament crítics: una vegada, algú va fer al Partit la confidència que una organització rival, ofesa per uns textos i unes caricatures publicades al setmanari, projectava un assalt a la redacció. Perquè ens poguéssim defensar, ens donaren una caixa de bombes de mà, de manufactura manifestament casolana. Eren una mena d'oueres d'alumini, amb un cargol que duia enroscada una molla. Ens van explicar que en cas de necessitat, calia colpejar amb força, a terra o en una paret, el cap del cargol i llençar la granada com més aviat millor contra l'adversari. Per sort, l'assalt no tingué lloc i l'artefacte mortífer va quedar sense estrenar-se. Dic per sort perquè estic segur que hauria ocasionat víctimes, i no pas tan sols entre els agressors.

Pere Calders

amb una tiratges i per la seva direcció del PSUC es va proposar de fer un assalt a la redacció del setmanari. El projecte es va presentar al Comitè Central del Partit, que va decidir de no acceptar-lo. El projecte es va presentar al Comitè Central del Partit, que va decidir de no acceptar-lo. El projecte es va presentar al Comitè Central del Partit, que va decidir de no acceptar-lo.